

NOG EENS: MOLLUSKEN EN DROOGTE

Onlangs stuitte ik op een aantal mededelingen over mollusken en droogte; hierbij schoot mij het artikeltje van de Heer Frentrop in CB 65, pp. 628-629 te binnen en ik besloot enige stukken daarvan te vertalen. Deze notities zijn ontleend aan een boek van S.P. Woodward (1851-1856), getiteld *A manual of the Mollusca, or, rudimentary treatise of recent and fossil shells* (London, John Weale). Het woord "rudimentary" moeten we hier uiteraard opvatten als "beknopt". De vrije vertaling van de bedoelde passages (p. 18-19) luidt als volgt:

De geslachten en soorten, die het meest een "zomerslaap" nodig hebben, vertonen een merkwaardige taaiheid van leven. Er zijn heel wat gevallen bekend geworden van import uit veraf gelegen gebieden, waarbij de dieren in leven bleven. In juni 1850 werd een levende zoetwatermossel, die al meer dan een jaar op het droge was geweest (rev. W.O. Newnham meldt: "het dier was nog steeds in leven 498 dagen nadat het uit de vijver was genomen, intussen was het slechts twee maal gedurende enkele uren in water geweest, om te controleren of het nog leefde.") van Australië naar Mr. Gray (toen in Londen, vert.) gezonden. *Ampullaria*'s zijn levend aangetroffen in blokken mahoniehout van Honduras (Mr. Pickering); en M. Caillaud vervoerde enige verwanten van dit geslacht van Egypte naar Parijs, verpakt in zaagsel (destijds, 1850, een flinke en langdurige reis, vert.). Het is zeker niet gemakkelijk om de grens van het uithoudingsvermogen te bepalen, want Mr. Laidlay trof ze, nadat hij een aantal daartoe in een lade had opgeborgen, na vijf jaar nog levend aan, hoewel het proefje uitgevoerd was in het warme klimaat van Calcutta. De landslakken, die een operculum bezitten (o.a. *Pomatias*), zijn bekende "overlevers", maar bij gewone landslakken zijn dergelijke gevallen toch veel merkwaardiger. Enkele grote tropische *Bulimi*, door luitenant Graves uit Valparaiso meegebracht, leefden weer op na dertien, andere na twintig, maanden verpakt te zijn geweest. In 1849 ontving Mr. Pickering van Mr. Wollaston een doos vol slakken van Madeira (twintig tot dertig soorten), waarvan driekwart na een opsluiting van enkele maanden plus een reis over zee nog in leven bleek te zijn. Mr. Wollaston zelf heeft ons bericht dat exemplaren van twee soorten slakken van Madeira (*Helix papilio* en *tectiformis*) een vastentijd gecombineerd met opsluiting in pillendoosjes van twee en een half jaar overleefden, en dat een groot aantal van de kleine *Helix turricula*, dat tegelijk naar Engeland werd vervoerd, na anderhalf jaar opgeborgen te zijn geweest in een droge zak nog allen zonder uitzondering in leven waren gebleven.

Maar het interessantste geval van overleving, bij een woestijnslak van Egypte, is door Dr. Baird gepubliceerd (An.Nat.Hist. 1850). Dit exemplaar werd vastgelijmd op een kartonnen plaatje in het Brits Museum op 25 maart 1846. Op 7 maart 1850 werd bemerkt dat het dier intussen uit zijn schelp gekomen moest zijn, aangezien het papier verkleurd was bij zijn kennelijke poging om weg

te komen; maar aangezien ontsnappen onmogelijk bleek, had het zich weer teruggetrokken en de mondopening afgesloten met het bekende glinsterende vliesje. Na kort verblijf in lauw water kwam het dier weer tot leven. Op het ogenblik (13 maart 1850) bevindt hij zich in goede welstand en poseert voor zijn portret.

Tot zover Woodward. De afbeelding van een levende Helix desertorum vindt men inderdaad op pagina 7 van hetzelfde boekje. Wellicht bedoelde de Heer Frentrop dit laatste verhaal, toen hij schreef dat het droogterecord gehouden wordt door "een woestijnslak in Londen".

A.C.v.B.